

ترانه‌های باباطاهر

از روی نسخهٔ تصحیح شدهٔ

دانشمند فقید

وحید دستگردی

باهتمام

حسن معرفت

ناشر

کانون معرفت - تهران - لاله‌زار

هزاران لاله گوین در جهان بی
همه بر مو دهن بر دل گران بی
الاله خوم که خوشرنگست و خوشبو
سر افراز همه الالیان بی

بنام خدا

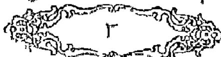
تن محنت‌کشی دیرم خدایا   دل حسرت‌کشی دیرم خدایا

ز شوق مسکن و داد غریبی   به سینه آتشی دیرم خدایا

بی ته یارب به بستان گل نرویا   اگر رویا کسش هرگز مبویا

بی ته هرکس بخندد لب گشایه   رخش از خون دل هرگز مشویا

ببندم شال و پوشم قدک را   بنازم گردش چرخ و فلک را

بگردم آب دریا سر بسر را   بشویم هر دو دست بی‌نمک را

ته که نا خوانده‌ای علم سماوات
ته که نابرده‌ای ره در خرابات
ته که سود و زیان خود ندانی
بیاران کی رسی هیهات هیهات

اگر دل دلبره دلبر کدام است
وگر دلبر دله دل را چه نام است
دل و دلبر بهم آمیته وینم
ندونم دل که و دلبر کدام است

شب یار با شبستان و مو مست
قدح از دست مو افتاد و بشکست
نگهدارنده‌اش نیکو نگهداشت
وگرنه صد قدح نفتاده بشکست

بنیرا کاسهٔ چشمم سرایت
میان هر دو چشمم جای پایت
ازآن ترسم که ناغافل پا نهی تا
نشیند خار مژگانم بپایت

۸

بود درد مو و درمانم از دوست
بود وصل مو و هجرانم از دوست

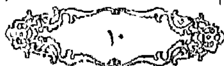
اگر قصابم از تن واکره پوست
جدا هرگز نگردد جانم از دوست

۹

نه دوری از برم دل در برم نیست
هوای دیگری اندر سرم نیست

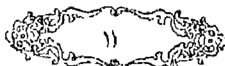
بجان دلبرم کز هر دو عالم
تمنای دگر جز دلبرم نیست

۱۰

خرم کوهان خرم کوهان خرم دشت
خرم آنان که این آلالیان گشت

وسی هیند و وسی شند و وسی بید
همان کوه و همان هامون همان دشت

۱۱

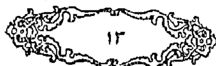
بهار آمد بصحرا و در و دشت
جوانی هم بهاری بود و بگذشت

سر قبر جوانان لاله رویه
دمی که مه‌وشان آیین بگلگشت

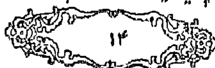
نمی پرسی ز یار دلفکارت   که واکیان گذشت باغ و بهارت

ته یاد مو در این مدت نکفتی   نذانم واکیان بی سروکارت

شیرمردی بدم دلم چه دونست   اجل قصدم کرد و شیر ژیونست

ز موشی شیر ژیان پرهیز میکرد   تنم وا مرگ جنگیدن نذونست

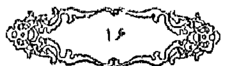
ملی برزیگری نالان در این دشت   بچشم خون فشان آلاله میکشت

همی کشت و همیگفت ای دریغا   که باید کشتن و هشتن در این دشت

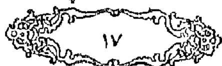
نفس شومم بدنیا بهرانست   که تن از بهر موران پروراننست

ندونستم که شرط بندگی چیست   هرزه بورم بمیدان حمانست

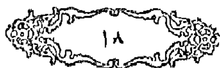
دلی دیرم خریدار محبت　　　کز او گرم است بازار محبت

لباسی بافتم بر قامت دل　　　ز پود محنت و تار محبت

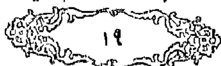
قضا پیوسته در گوشم بواج　　　که این درد دل تو بی علاج

اگر گوهر بی خواهان نداری　　　همین این جان تو که بیرواج

ز دست دیده و دل هردو فریاد　　　هر آنچه دیده بیند دل کند یاد

بسازم خنجری نیشش ز پولاد　　　زنم بر دیده تا دل گردد آزاد

خرم آنان که از تن جان ندانند　　　ز جانان جان جان جانان ندانند

بدردش خوکران سالان ماهان　　　بدرد خویشتن درمان ندانند

هر آنکس عاشق است از جان نترسد　　عاشق از کند و زندان نترسد

دل عاشق بود گرگ گرسنه　　که گرگ از هی هی چوپان نترسد

خوشا آنان که هر شامان ته وینند　　سخن وا ته کرن وا ته نشینند

گرم دسرس نبی آیم ته وینم　　بشم آنان بوینم که ته وینند

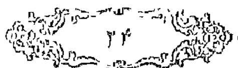
خوشا آنانکه از پا سر نذونند　　میان شعله خشک و تر نذونند

کنشت و کعبه و بتخانه و دیر　　سرائی خالی از دلبر نذونند

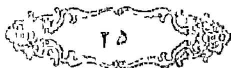

لاله کاران دگر لاله مکارید　　با نجانان دو دستان ازگل بدارید

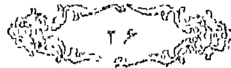
اگر عهد گلان این بو که دیدم　　بیخ گل برکنید و خار بکارید

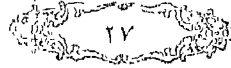
غم عشقت بیابان پرورم کرد هوای بخت بی بال و پرم کرد
بمو گفتی صبوری کن صبوری صبوری طرفه خاکی بر سرم کرد

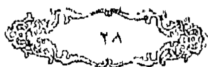
الهی گردن گردون شود خرد که فرزند یتیمان را کلی برد
یکی نا یه فلانی زند دوالی همه گویند فلان بن فلان مرد

دگر شو شد که دوجانم بسوزد گریبان تا بدامانم بسوزد
برای خاطر یک سبز رنگی همی ترسم که ایمانم بسوزد

خوشا آنانکه سودای تو دیرند که سر پیوسته در پای تو دیرند
بدل دیرم تمنای کسانی که اندر دل تمنای تو دیرند

خوشا آنانکه هِر از بر ندانند — نه حرفی وانویسند نه بخوانند

چو مجنون رو نهند اندر بیابان — در این کوها روان آهو چرانند

موکه یارم سر یاری ندارد — موکه دردم سبکباری ندارد

هنو واجن که یارت خواب نازه — چنو خوابه که بیداری ندارد

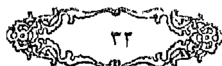
شوانم خواب در مژگان گران کرد — گلم واچید و خوردم از زیان کرد

باغبان دید که مو گل دست دیرم — هزاران خار بر گل پاسبان کرد

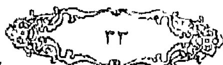
کیجم دو پیکم که کافر کیش میراد — چنان گیرم که کافر هم مونیاد

بر این آئین که مو را جان و دل داد — شمع و پروانه را پرویج میداد

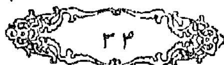
دلم بی وصل تو شادی مبیناد   بغیر از محنت آزادی مبیناد

خراب آباد دل بی مقدم تو   الهی هرگز آبادی مبیناد

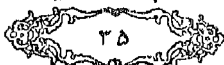
مرا نه سر نه سامان آفریدند   پریشانم پریشان آفریدند

پریشان خاطران رفتند در خاک   مرا از خاک ایشان آفریدند

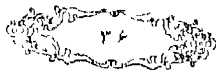
الاله کوهسارانم ته بی یار   بنفشه جوکنارانم ته بی یار

الاله کوهساران هفته بی   امید روزگارانم ته بی یار

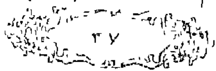
فلک زار و نزارم کردی آخر   جدا از گلعذارم کردی آخر

میان تخته نردم نشاندی   شش و پنجی بکارم کردی آخر

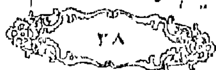
مو آن رندم که نامم بی‌قلندر نه خوان دیرم نه مان دیرم نه لنگر

چو روز آیه بگردم گرد گیتی چو شو آیه بخشتان وانهم سر

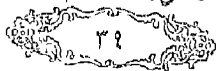
بدل نقش خیالت در شب تار خیال خط و خالت در شب تار

دره کردم بگرد دیده پرچین که تا وینم جمالت در شب تار

مسلمانان سه دردا مو بیکبار غریبی و اسیری و غم یار

غریبی و اسیری سهل واید غم یار مشکله تا چون شود کار

چره بازی بدم رفتم بنخجیر سیه دستی زده بر بال مو تیر

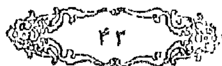
بوره غافل مچر در چشمه‌ساران هر آن غافل چره غافل خوره تیر

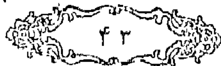
دل مو بی ته دایم بیقرار بجز آزار مو کاری نداره
دو دس بر سر زنه چون طفل بی خو زهجرت روز و شو امیش بداره

دیدم آلاله‌ای در دامن خار واتم آلالیا کی چینمت بار
بگفتا باغبان معذور میدار درخت دوستی دیر آورد بار

دمی بوره بوین حالم ته دلبر دلم تنگه سیتی با مو بسر بر
ته گل بر سر زنی ای نوگل مو بجای گل زنم مو دست بر سر

دلم زار و دلم زار و دلم زار طبیبم آورید دردم کرید چار
طبیبم چون بوینه بر موی زار کره درمون دردم ابشا چار

۴۴

ته کی نوشکرین و یاسمین بر　　مو آن تن آذرین هیمه دگان تر
از آن ترسی در آغوشم بیائی　　که آذر سیم گدازه زآب شکر

۴۵

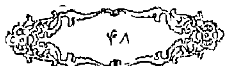
گلش در زیر سنبل سایه پرور　　نهال قامتش نخلی است نوبر
زعشق آن گل رخسار سوری　　چو بلبل ناله و افغان برآور

۴۶

مو که سر در بیابانم شو و روز　　سرشک از دیده بارانم شو و روز
نه تب دیرم نه جایم میکند درد　　همیدونم که نالانم شو و روز

۴۷

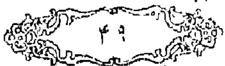
یکی زو فی بو چاره بیاموز　　که این تیره شوان اگه کرم روز
همی واژم که کی بی روز وابی　　گهی واژم که هرگز وانبی روز

۴۸

بوره بلبل بنالیم از سر سوز　　بوره عشق سحر از مو بیاموز

تو از بهر گل چهروزه نالی　　مو از بهر دلارامم شو و روز

۴۹

خداوندا بفریاد دلم رس　　کس بیکس توئی مو مانده بیکس

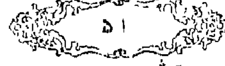
همه گویند طاهر کس نداره　　خدا یار منه چه حاجت کس

۵۰

غم درد مو از حد تا رسیه　　درازی شو از بیمار میرسیه

خلایق جملگی احوال پرسند　　ته که جان و دلی یکبار میپرسیه

۵۱

شو تار است و گرگان میزنن میش　　دو زلفونت حمایل کن بوره پیش

ازآن کنج لبت بوسی بمو ده　　بگو راه خدا دادم بدرویش

۵۲

گلی که خومم بدادم پیچ و تابش
بآب دیدگانم دادم آبش
بدرگاه الهی کی روا بو
گل از مو دیگری گیره گلابش

۵۳

ولا دنگم ولا دنگم ولا دنگ
ز دستم شیشهٔ ناموس بر سنگ
همه واژن بخوبی نام و ننگی
کسی که عاشقه چش نام و چش ننگ

۵۴

دلی دیرم دلی دیوانه و دنگ
نترسم مو که دیرم نام و ننگ
ازاین دیوانگی روزی برآیم
که در دامان دلبر بزنم چنگ

۵۵

خوش آن روزی که قبرم میکرند تنگ
بیا بالین سرم خشت و گل و سنگ
دو پا از سبله و جان در بیابان
تنم با مار و موران میکره جنگ

وای آن روزی که درگورم کنن تنگ　　دریزن بر سرم خاک و خس و سنگ

نه پای آنکه از ماران گریزم　　نه دست آنکه با موران کنم جنگ

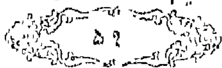
دلا پوشم ز دستت جامهٔ نیل　　نهم داغ غمت چون لاله بر دیل

دم از مهرت زنم بیچون دم صبح　　از این دم تا دم صور سرافیل

خداوندا مو بیزارم از این دل　　شو و روزان در آزارم از این دل

ز بس نالیده‌م از نالیدنم تنگ　　ز مو بستان که بیزارم از این دل

چه آزرده دلی ای بیدلی ای بیدل　　دایم از خسته‌حالی ای بیدل ای بیدل

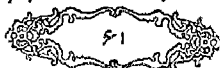
به کنج سینه‌ام جا بگرفتی　　که شاید کام یابی ای بیدل ای بیدل

۶۰

بکله شیر و پلنگی ایدل ایدل　　بمو دایم بجنگی ایدل ایدل

اگر دستم رسد خونت بریجم　　بوینم تا چه رنگی ایدل ایدل

۶۱

دلا چین کهساران لاله چین دل　　هرچه شان واته بی لاله چین دل

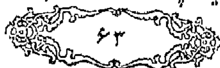
اگر کوه و کورم همه بیدانشم مو　　ته که دونو بیا و لاله چین دل

۶۲

بشم واشم که تا یاری کره دل　　بیخستم گریه و زاری کره دل

بکه دمی دنجوئی یاری چون مو　　که از جان و دلت یاری کره دل

۶۳

دلا غافل ز سبحانی چه حاصل　　مطیع نفس شیطانی چه حاصل

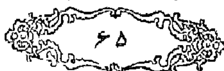
بود قدر تو افزون از ملایک　　تو قدر خود نمیدانی چه حاصل

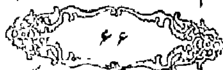
زبوی زلف تو مفتونم ای گل / زرنگ روی تو دلخونم ای گل

من عاشق زعشقت بیقرارم / تو چون لیلی و من مجنونم ای گل

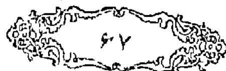
منم آن آجرین مرغی که فی الحال / بسوجم عالمی گر برزنم بال

مصور گر کشد نقشم بدیوار / بسوجم عالم از تأثیر تمثال

خدایا داد ازین دل داد ازین دل / که یکدم هم نگشتم شاد ازین دل

چو فردا دادخواهان داد خواهند / بگویم صد هزاران داد ازین دل

الهی واکیان شم واکیان شم / مو که بی دست و پایم واکیان شم

همه از در برانند وا تو آیم / تو گر از در برانی واکیان شم

با این بی آشنائی بر کیاشم — با این بی خانمانی بر کیاشم

همه گر مو برونن وا ته آیم — ته از در گر برانی وا کیاشم

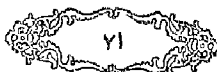
الهی گر بواجیم ور نواجیم — ته ذاتی حاجتم را مو چه واجیم

اگر بنوازیم حاجت روا کن — اگر محروم سازی مو چه ساجیم

اگر آئی بجانت وانوازم — وگر نائی زهجرانت گدازم

بیا دردی که داری بر دلم نه — بمیرم یا بسوزم یا بسازم

دو زلفونت بود تار ربابم — چه میخواهی ازین حال خرابم

ته که با مو سر یاری نداری — چرا هر نیمه شو آئی بخوابم

۷۲

بروی دلبری گر مایلستم مکن منعم گرفتار دلستم

خدا را ساربان آهسته میران که مو وامانده این قافلستم

۷۳

مو از قالوا بلی تشویش دیرم گنه از برگ و باران بیش دیرم

اگر لاتقنطوا دستم نگیره مو از یا ویلتا اندیش دیرم

۷۴

ز دست چرخ وارون داد دیرم هزاران ناله و فریاد دیرم

نشسته دوستانم با خس و خار چگونه خاطر خود شاد دیرم

۷۵

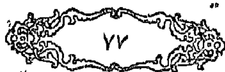
مو آن آزرده بی خانمانم مو آن محنت نصیب سخت جانم

مو آن سرگشته خارم در بیابان که هر بادی وزد پیشش دوانم

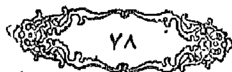
جوره سوته دلان تا با بنالیم — ز دست یار بی پروا بنالیم

بشیم با بلبل شیدا بگلشن — اگر بلبل ننالد ما بنالیم

بصحرا بنگرم صحرا ته وینم — بدریا بنگرم دریا ته وینم

بهر جا بنگرم کوه و در و دشت — نشان از قامت رعنا ته وینم

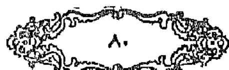
همیدانم که رازم واکه واژم — غم سوز و گدازم واکه واژم

چه واژم هر که ذونه نکره فاش — دگر روز و نیازم واکه واژم

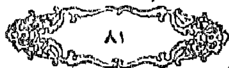

موکه سوته دلانم چون ننالم — موکه بیحاصلانم چون ننالم

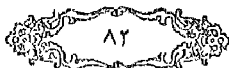
نشسته بلبلان با گل بنالند — موکه دور از گلانم چون ننالم

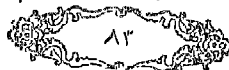
بوره سوته دلان گرد هم آییم　　سخن واهم کریم غم وانماییم
ترازو آوریم غمها بسنجیم　　هر آن غمگین تریم وزنین تر آییم

بوره یک شو منور کن وثاقم　　مهل در محنت و درد فراقم
بطاق جفت ابروی تو سوگند　　که مو جفت غمم تا از تو طاقم

مو آن بحرم که در ظرف آمدستم　　چو نقطه بر سر حرف آمدستم
بهر الفی الف قدی برآیه　　الف قدم که در الف آمدستم

مو که چون اشترم قانع بخارم　　خورم خار و خرواری ببارم
ازاین خرج قلیل و بار سنگین　　هنوز از روی مالک شرمسارم

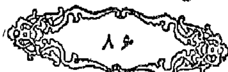
بشم واشم ازین عالم بدر شم　　بشم از چین و ماچین دورتر شم

ببر دلدار پیغامی فرستم　　که گر دوری خوشه من دورتر شم

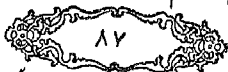
بوره روزی که دیدارت و نیم　　گل و سنبل بدیدارت ته چینیم

بوره بنشین ترم سالان و ماهان　　که تا سیرت بوینیم نازنینم

بعشقت ای دلارا کمر وستم　　نوید وصل تو تا نشنوستم

بدل تخم وفایت کشتم آخر　　بجز اندوه و خواری ندروستم

ندونم مو که سرگردان چرایم　　گهی گریان گهی نالان چرایم

همه دردا نشان بی درد داران　　ندونم مو که بی درمان چرایم

۸۸

دلم زار و حزینه چون ننالم — وجودم آتشینه چون ننالم

بمو واجن که چون و چند نالی — چو مرگم در کمینه چون ننالم

۸۹

غمم غم بی و غمخوار دلم غم — غمم هم مونس و هم یار و همدم

غمم نهله که مو تنها نشینم — مریزا بارک الله مرحبا غم

۹۰

بی ته گلشن چو زندانه بچشمم — گلستان آذرستانه بچشمم

بی ته آرام و عمر و زندگانی — همه خواب پریشانه بچشمم

۹۱

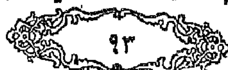
خوش آن ساعت که دیدار تو وینم — کمند عنبرین تار تو وینم

نوینه خرمی هرگز دل مو — مگر آندم که رخسار تو وینم

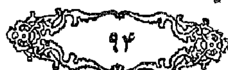
دلم دوراست و احوالش نزونم　　کسی خواهد که پیغامش رسونم

خداوندا ز مرگم مهلتی ده　　که دیداری بدیدارش رسونم

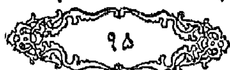
بی ته بالین سیه ماره بچشمم　　بی ته روزان شو تاره بچشمم

بی ته هر گه شوم سیر گلستان　　گلستان سر بسر خاره بچشمم

هر کوه بلند چندان نشینم　　که لاله سر درآره مو بچینم

چو لاله بی وفا بو بی وفا بو　　نگار بی وفا مو چون گزینم

اگر چشمم بدوزی دوته خواهم　　وگر جسمم بسوجی سوته خواهم

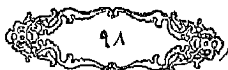
اگر باغم بری برچیدن گل　　گل همرنگ و هم بوی ته خواهم

موکه افسرده حالم چون ننالم — شکسته پر و بالم چون ننالم
همه گوین فلانی ناله کم کن — ته آئی در خیالم چون ننالم

مو از جور بتان دل ریش دیرم — ز لاله داغ بر دل بیش دیرم
چو فردا نامه خوانان نامه خوانند — مو از خجلت سری در پیش دیرم

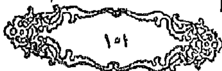
بآهی گنبد خضرا بسوجم — فلک را جمله سرتا پا بسوجم
بسوجم ار نه کارم را بساجی — چه فرمائی بساجی یا بسوجم

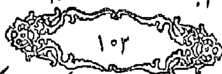
بوره یکدم بنالیم و بسوجیم — از آن رونی که هر دو تیره روجیم
ته بلبل حاش تیتر شل مونی — بنو جز در دو غم یکب عمر روجیم

همه عالم پر از گرده چه واجم
چو مو دلخسته پر از درده چه واجم
سنبلی گشته بیم دامان الوند
او نم از طالعم زرده چه واجم

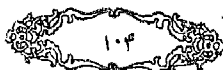
باده بر کیسه‌م و سیر گلان شم
کنار سبزه و آب روان شم
دو سه جامی خورم باشاد کامی
و اجم مست و سیر لالیان شم

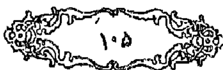
دلم دردین و نالین چه واجم
زخم کردین خاکین چه واجم
بگرد دیدم بهفتاد و دو ملت
بصد مذهب منادین چه واجم

از آن انگشت نمای روزگارم
که دور افتاده از یار و دیارم
نزد وتم قصد جان کردم بناحق
بجز بر سر زدن چاره ندارم

از ان دلخسته و سینه فگارم   که گریان در ته سنگ مزارم
بوا چندم که ته شوری نداری   سرا پا شور دارم شر ندارم

بشو مو رخ مه پاره ناستم   بروز از درد و غم بیچاره استم
تو داری در مکان خود قراری   مویم که در جهان آواره استم

بدل درد غمت باقی هنوزم   کسی واقف نبو از درد و سوزم
نبو یک بلبل سو ته گلشن   بسوز مو نبو کافر بروزم

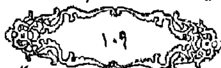

فلک کی بشنود آه و فغانم   بهر گردش زند آتش بجانم
یک عمری بگذرانم با غم و درد   بکام دل نگردد آسمانم

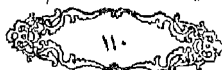
ز دونی افلاکت که مستمندم   وامو پر بدیکه که دردمندا

بیک گردش که میگردی ببینی   چو رشته مو بسامانت ببینا

کنون داری نظر کو و اکسیانم   ز جورت در گدازه استخوانم

بکه اندیشه ای بیداد پیشه   که آهم تیر بو ناله کمانم

ز حال خویشتن مو بی خبرییم   نزونم در سفر یا در حضرییم

فغان از دست تو ای بی مروت   همی زونم که عمری دربدرییم

عزیزان ما گرفتار دو دردیم   یکی بد نقشی و دیگر که فردیم

نصیب ما نبو که ما ته و بینیم   جمالت پاک نظر با دیده مردیم

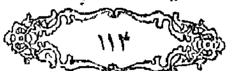
گلستان جای توای نازنینم   مو در گلخن بنجا گستر نشینم

چه در گلشن چه در گلخن چه صحرا   چو دیده واکرم جز ته نوینم

ژان استارگان یک یک شمارم   بوه نیمه شوان گوش واته دارم

پس از نیمه شوان که ته نیائی   بوران اشک از دیده ببارم

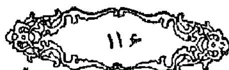
ز عشقت آتشی در بوته دیرم   در آن آتش دل و جان سوته دیرم

سگت گر پا نهد بر چشم ایدوست   بمژگان خاکش از ره روته دیرم

هزاران غم بدل اندوته دیرم   بسینه آتشی افروته دیرم

بیک آه سحرگاه از دل تنگ   هزاران مدعی را سوته دیرم

کافرم گرمنی آلاله کارم / کافرم گرمنی آبش بدارم

کافرم گرمنی نامش برم ناک / دو صد داغ دل از آلاله دارم

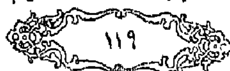
غم عالم همه کردی بسارم / مگر مو لوک مست سر قطارم

مهارم کردی و داوی بناکس / فرو دی هر زمان باری ببارم

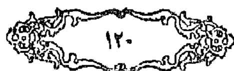
دلارا بی تو زار و ناتوانم / جگر پر خار و پر خس دیدگانم

همان دستان که واته بوبگردن / کنونش چون مگس بر سر زنانم

هزاران ملک دنیا گر بدارم / هزاران ملک عقبی گر بدارم

بوره ته دلبرم تا بانه واژم / که بی سیم وی تو آنرا گر بدارم

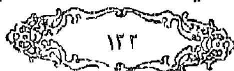
جگر پر درد تا کی آیم و شم   ز وصلت فرد تا کی آیم و شم

چرا گوئی که در کویم نیائی   سو تا کی با رخ زرد آیم و شم

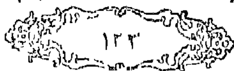
سر کوی تو تا چند آیم و شم   ز وصلت بینوا چند آیم و شم

سر کویت برای دیدن تو   نترسی از خدا چند آیم و شم

واواز این دل که سرگردانی بکام   واواز این دل که آزارد دلارام

واواز این دل که چون مرغان وحشی   دانه تا چند بهر دونه در دام

بوره کز دیده جیحونی بسازیم   بوره لیلی و مجنونی بسازیم

فریدون عزیز از دست مورت   بوره از نو فریدونی بسازیم

۱۲۴

مو که دور از توام زنار بندم | یهود و بت پرستم گر بخندم
پس از عهد و وفایت ای دلارام | دگر عهد و وفا با کس نبندم

۱۲۵

تو خود گفتی که مو ملاح مانم | بآب دیدگان کشتی برانم
همی ترسم که کشتی غرق وابو | درین دریای بی پایان بمانم

۱۲۶

بوره سوته دلا تا ما بنالیم | بیا پروانه با ما تا بنالیم
زعشق آن گل رعنا بنالیم | ز دست یار بی پروا بنالیم

۱۲۷

مو آن مستم که پا از سر نزونم | سر و پائی بجز دلبر نزونم
دلارامی که او گیسو و دل آرام | بغیر از ساقی کوثر نزونم

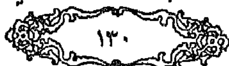
۱۲۸

شوی نالم شوی شوگیره نالم   زدست یار بی تدبیره نالم
گهی همچون پلنگ تیر خورده   گهی چون شیر در زنجیر نالم

۱۲۹

فلک بر هم زدی آخر اساسم   زدی بر خُمرهٔ نیلی لباسم
اگر داری برات از قصد جانم   بکن آخر ازین دنیا اساسم

۱۳۰

موکه مست از می انگور باشم   چرا از نازنینم دور باشم
موکه از آتشت گرمی نوینم   چرا از دود محنت کور باشم

۱۳۱

الهی دشمنت را خسته وینم   بسینه اش خنجری تا دسته وینم
سحر شو آیم احوالش بپرسم   سحر آیم فرازش بسته وینم

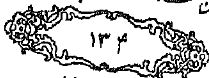
اگر مستان مستیم از ته ایمان　　اگر بی پا و دستیم از ته ایمان

اگر هندو اگر گبر ار مسلمان　　بهر ملت که هستیم از ته ایمان

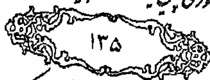
دلا چونی دلا چونی دلا چون　　همه خونی همه خونی همه خون

ز بهر لیلی سیمین عذاری　　چو مجنونی چو مجنونی چو مجنون

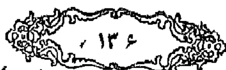
خوشا آنان نه سر دارند نه سامان　　نشین همسر دو پا پیچ بدانان

شو و روز آن صبوری پیشه گیران　　بیاور روی دلداران بدانان

بعالم کس مبادا چون من آئین　　سوآئین کس نبود در دین آئین

هر آنکو حال موشش باور نبو　　سوآئین بی سوآئین بی سوآئین

بوره وادل بوره یاری بشیمان — بکه کاری گران کردی پشیمان

بیه دوروزی ببینا کامی سرازیم — باشه روزی که گل چینیم بدامان

دلم از دست ته نالانه نالان — اندرون دلم خون گشته پالان

هزاران قول با ما بیش کردی — همه قولان ته بالان بالان

بی ته گلواسه دیرم بوره بوینه — ز هجر در کاسه دیرم بوره بوینه

مئیم خون گریه ساقی ناله مطرب — مصاحب این سه دیرم بوره بوینه

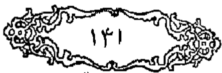
بیا جانا تا دل پر درد من بین — سرشک سرخ و رنگ زرد من بین

غم مهجوری و درد صبوری — بیا بر جان غم پرورد من بین

اگر دستم رسد بر چرخ گردون   ازان پرسم که این چون است آن چون

یکی را داده‌ای صد گونه نعمت   یکی را قرص جو آلوده در خون

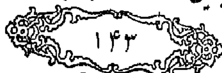
ته سر ورزان مو سودای ته ورزان   گریبان بلبزران واته لرزان

کفن در گردنم صحرای محشر   هزاران وینان احوال ته پرسان

گلی کشتم پی الوند دامان   اوش از دیده دادم صبح و شامان

وقت آن بی که بوش وامو آیی   بره بادش بره سامان بسامان

ز یاد خوب بیپروا کریمان   ازو کو التجا واکه بریمان

کیه این تاب داره تا مو دارم   نداره تاب این سامان بریمان

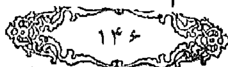
بوره منت بریم ما از کریمان   بکشیم دست از خوان لئیمان

کریمان دست در خوان کریمی   که بر خوانش نظر دارند کریمان

ز دست موکشیدی باز دامان   زکردارت نبی یک جو پشیمان

روم آخر بدامانی زنم دست   که تا از وی رسد کارم بسامان

دلم تنگ ندانم صبر کردن   ز دل تنگی بوم راضی بمردن

ز شرم روی ته مو در حجابم   ندانم عرض حالم واته کردن

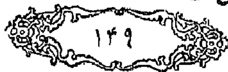
آنکه بی خان و بی مانه منم من   آنکه برگشته سامانه منم من

آنکه شامان باندوه میکره روز   آنکه روزش چو شامانه منم من

پشیمانم پشیمانم پشیمان — کاروانی بونیم تا پشیمان

کهن دنیا بهیچ کس نمانده — بهر زه کوله باری میکشیمان

مو آن اسپیده بازم سینه سوتان — چراگاه مو بی سر بشن کوهان

همه تیغی بسوهان میکرن تیز — مو آن تیغم که زدان گرد سوهان

برندیم ار چو یوسف گر بزندان — و یا نالم ز غم چون مستمندان

اگر صد باغبان خصمی نمایه — ندام آیم بگلزار تو خندان

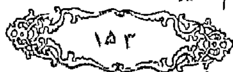
نوای ناله غم اندوته دونو — عیار قلب خالص بوته دونو

بوره سوته دلان واهم بنالیم — که قدر سوته دل دل سوته دونو

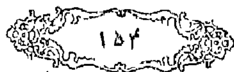
دلی دارم که بهبودش نمیو — نصیحت میکرم سودش نمیو

به بادش میدهم نش میبره باد — در آتش می‌نهم دودش نمیو

نسیمی کز بن آن کاکل آیو — مرا خوشتر ز بوی سنبل آیو

چو شو گیرم خیالت را در آغوش — سحر از بسترم بوی گل آیو

سری دارم که سامانش نمیو — غمی دارم که پایانش نمیو

اگر باور نداری سوی من آی — ببین دردی که درمانش نمیو

دلی دیرم دمی خندم نمیو — غمی دیرم که هرگز کم نمیو

خلی دیرم مو از خوبان عالم — که یار بی وفا همدم نمیو

غم عشق تو کی در هر سرآیو   همان کی بهسر بوم برآیو
ز عشقت سرفرازان کام یابند   که خور اول بکهساران برآیو

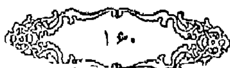
بوانند که جانانم توستی تو   بسلطان عرب جانم توئی تو
نمیدانم که چونم یا که چندم   همیدانم که درمانم توئی تو

بهارم بی خزان ای گلبن مو   چه غم کنده بیو بیخ و بن مو
برس ای سوته دل یکدم بدادم   تنی امروز دل تازه کن مو

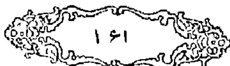

نیا مطلق بکارم ایندل مو   بجز خونابه اشش نه حاصل مو
واره در موسم گل جوشش سودا   چه پروائی کره اینجا دل مو

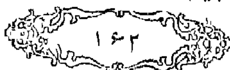
شوی نبود که دل پر غم نمیبو   زانکه دلبند دمی همدم نمیبو

هزاران رحمت حق باد بر غم   زمانی از دل مو کم نمیبو

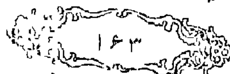
وای از روزی که قاضی‌مان خدا بو   سر پل صراطم ماجرا بو

بنوبت بگذرند پیر و جوانان   وای از آندم که نوبت زان ما بو

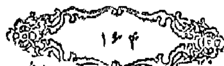
بوره بوره که جانانم توئی تو   بوره بوره که سلطانم توئی تو

ته خود دانی که غیر از تو ندارم   بوره بوره که ایمانم توئی تو

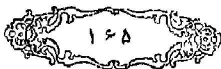
شو تارست بونیم تار تارو   گرفته ظلمتش هفت برج و بارو

خدایا روشنائی بر دلم ده   که تا وینم جمال هشت و چارو

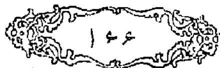
دلم از درد ته دایم غمینه　　　ببالین خشتم و بستر زمینه

همین جرمم که موته دوست دیرم　　　ته هرکت دوست دیره حالش اینه

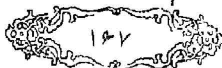
چو مو یک سوته دل پروانه نه　　　بعالم همچو مو دیوانه نه

همه ماران و موران لانه دیرن　　　من دیوانه را ویرانه نه

هزارت دل بغارت برده وشیه　　　هزارانت جگر خون کرده وشیه

هزاران داغ ویش ازو شیم اشمر　　　هنی نشمرته از اشمرته وشیه

دلم از عشق خوبان گیج و ویجه　　　مژه بر هم زنم خونابه ریجه

دل عاشق مثال چوب تر بی　　　سری سوجه سری خونابه ریجه

مسلسل گیسوان پرتاب مکره　　　خمارین نرگسان پرخواب مکره

همی خواهی که معمور از مو بری　　　بر بینه روزگار اشتاب مکره

چه دیره اینکه دارشش آذرینه　　　چه دشته اینکه خونخوارش زمینه

بگر بوم و بره مسکین دلانه　　　بگر صحرای عشق نازنینه

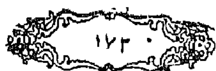
مو دوری دلبر مو یانه کاره　　　وگر نه در جهان بسیار یاره

کجا پروای چون مو سوته دیرا　　　چو سو بلبل بگلزارت هزاره

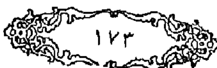
بی ته یکدم دلم خستم نمونه　　　دگر روی ته وینم غم نمونه

اگر درد دلم قسمت نمایند　　　دلی بی‌درد در عالم نمونه

درین بوم و برانم پرورش نه — شوانم جا و روزانم خورش نه

سری دیرم که مغزی اندرو نه — تنی دیرم که پروای سرش نه

مورا درده دلم خو کرده واته — ندونی درد دل امی بی وفا ته

بوره مو سوته دل واته سپارم — ته زانی ما و دل و دل زانه با ته

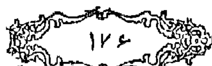
سحرگاهان که اشکم لاله گیره — زآهم هفت چرخ آلاله گیره

چنان ریزم ز دیده اشک خونین — که گیتی سر بسر سیلاله گیره

دل عاشق به پیغامی بساجه — خمار آلوده با جامی بساجه

مرا کیفیت چشم تو کافی است — قناعت گر ببادامی بساجه

غریبی سخت مرا دلگیر داره　　　فلک بر گردنم زنجیر داره

فلک از گردنم زنجیر بردار　　　که غربت خاک دامنگیر داره

دلم میل گل باغ ته دیره　　　سراسر سینه‌ام داغ ته دیره

بشم آلاله‌زاران دل کرم شاد　　　دیم آلاله هم داغ ته دیره

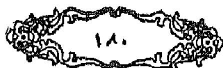
بدنیا مو نویم کامم بی ته　　　بدس هرگز نگیرم جام بی ته

بلرزم روز و شو چون بید مجنون　　　ندارم یک نفس آرام بی ته

هزاران دلبر که چشم مست داره　　　هزاران چون منی پابست داره

میان عاشقان آنماه سیما　　　چو شعر من بلند و پست داره

سحرگاهان فغان بلبلانه　　ببیاد روی پرنور گلانه

ز آه مو فلک آخر حذر که　　اثر در نالهٔ سوته دلانه

بدنیا مثل مو دلسوته نه　　بدرد و سوز غم اندوته نه

چنان بندم ره سیل دو دیده　　که این زخم دلم لوسوته نه

غمم در دل مو بی حسابه　　خدا از ون که مرغ دل کبابه

بنازم دست و بازوی ته جلاد　　اگر قتلم کری واته ثوابه

دل مو دایم اندر ماتم ته　　به دل پیوسته بی درد و غم ته

چه پرسی که چرا قدت بو خم　　خم قد مو از آن پیچ و خم ته

۱۸۴

زغم جان در تنم درگیر و داره   سرم در رهن تیغ آبداره
ندارم اختیاری از چه جوشش   دل مو تاب این سودا نداره

۱۸۵

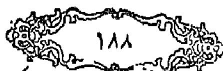
کجا بی جای ته ای یار دلخواه   که تا مو بسپرم آنجا بگه راه
همه جا جای ته مو کور باطن   غلط واتم غلط استغفرالله

۱۸۶

سرم چون گوی در میدان بگرده   دلم از عهد و از پیمان بگرده
اگر دوران بنامردان بمونه   نشینم تا دگر دوران بگرده

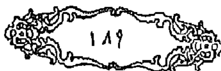
۱۸۷

بکس درد دل مو واته نه   که سنگ از آسمان اندازنی
بمو واجن که ترک یار خود که   کسی یارم که ترکش واتنی نه

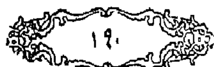
دل ار عشقت نورزه برچه ارزه
نخواهم دل که مهر ته نورزه

گریبان هر که از دستت کره چاک
بیک عالم گریبان وا نیرزه

دل سو غیر ته دلبر نگیره
بجای جوهری جوهر نگیره

دل مو سوته و مهر ته آذر
بی نا سوته آذر در نگیره

هرم سودای گیسوی ته داره
دلم مهر مه روی ته داره

اگر چشمم بباد تو کرا میل
نظر بر طاق ابروی ته داره

ولی دیرم چو مرغ پا شکسته
چو کشتی بر لب دریا نشسته

همه گوین که طاهر تار بنواز
صدا چون میدهد تار گسسته

۱۹۲

ز آنم لوط و عسه یانم که کرده　　خودم جستا دو بیجانم که کرده

بده خنجر که تا سینه کنم چاک　　ببینم عشق بر جانم چه کرده

۱۹۳

دا بیدم بیسه و رنائیم نمانه　　بتن توش و توانائیم نمانده

بمو واجن بوره آلاله بچین　　بچینم چونکه بینائیم نمانده

۱۹۴

دو چشمم را ته خون پالا کنی ته　　کلاه عقلم از سر وا کنی ته

اگر لیلی بپرسه حال مجنون　　نظر اورا بسوی صحرا کنی ته

۱۹۵

مرا عشقت ز جان آذر برارد　　ز پیکر مشت خاکستر برارد

نهال حیرت از دل گر ببرند　　هزاران شاخ هر مو سر برارد

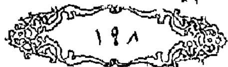
درخت غم بجانم کرده ریشه   بدرگاه خدا نالم همیشه

عزیزان قدر یکدیگر بدونید   اجل سنگست و آدم مثل شیشه

بلا رمزی ز بالای ته باشه   جنون قسمی ز سودای ته باشه

بصورت آفتو نیم این گمانه   که خوبان در تماشای ته باشه

کرم رانی درم خوانی ته زانی   ورم آخر بسوزانی ته زانی

درم بر سر نهی الوند و میمند   نمیوازم خدا زانی ته زانی

ازان روزی که ما را آفریدی   بغیر از معصیت چیزی ندیدی

خداوندا بحق هشت و چارت   ز مو بگذر شتر دیدی ندیدی

۲۰۰

ز کشت خاطرم جز غم نروئی　　ز باغم جز گل ماتم نروئی

ز صحرای دل بی‌حاصل مو　　گیاه ناامیدی هم نروئی

۲۰۱

من آن شمعم که اشکم آذرین بی　　کسی که سوته دل اشکش همین بی

همه شو سوجم و گریم همه روز　　ز ته شامم چنان روزم چنین بی

۲۰۲

بهار آئی بهر شاخی گلی بی　　بهر باغی هزاران بلبلی بی

بهر مرزی نیارم پا نهادن　　مباد از مو بتر سوته دلی بی

۲۰۳

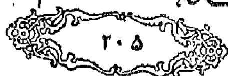
دلت ای سنگدل بر ما نسوجی　　عجب نبود اگر خارا نسوجی

بسوجم تا بسوجانم دلت را　　در آذر چوب تر تنها نسوجی

بی ته اشکم ز مژگان تر آئی — بی ته نخل حیاتم بی بر آئی

بی ته در کنج تنهائی همه روز — نشینم تا که عمرم بر سر آئی

خوشا آنانکه الله یارشان بی — که حمد و قل هو الله کارشان بی

خوشا آنانکه دائم در نمازند — بهشت جاودان بازارشان بی

الاله کوهساران هفته‌ئی بی — بنفشه جوکناران هفته‌ئی بی

منادی میکرم شهر و بشهر و — وفای گلعذاران هفته‌ئی بی

بلا بی دل خدایا دل بلا بی — که چشمان کرد دل مبتلا بی

اگر چشمان نکردی دیده بانی — چه دانستی دلم خوبان کجا بی

کشیمان ار بزاری از که ترسی
برانی ار بخواری از که ترسی
باین نیمه دل از کس مو نترسم
دو عالم دل ته داری از که ترسی

مهرآن باغی که نخلش سر بدر بی
مدامش باغبان خونین جگر بی
بباید کندنش از بیخ و از بن
اگر بارش همه لعل و گهر بی

عاشق آن بی که دایم در بلا بی
ایوب آسا بکرمان مبتلا بی
حسن آسا بنوشه کاسه زهر
حسین آسا شهید کربلا بی

دلا راهت پر از خار و خسک بی
گذارت بر سر چرخ و فلک بی
گر از دستت برآید پوست از تن
برآور تا که بارت کمترک بی

۲۱۲

شو تاره بیابان پر ورک بی — همه صحرا پر از خار و خسک بی

نباشد اندرین ره روشنائی — خوشا آنکس که بارش کمترک بی

۲۱۳

سلسل زلف بر رو ریته دیری — گل و سنبل بهم آمیته دیری

پریشان چون کری آن تار زلفان — بهر تاری دلی آویته دیری

۲۱۴

ته که ناز نده بالا دلربائی — ته که بی سرمه چشمان سرمه سائی

ته که مشکین دو گیسو در قفائی — بمو واجی که سرگردان چرائی

۲۱۵

اگر دردم یکی بودی چه بودی — اگر غم اندکی بودی چه بودی

ببالینم حبیبی یا طبیبی — ازین هر دو یکی بودی چه بودی

دو چشمانت پیاله پر ز می بی   دو زلفانت خراج ملک ری بی

همی وعده کری امروز و فردا   ندونم مو که فردای تو کی بی

دلم بی عندلیب خوش نوائی   که بنالد ز غم هر صبحگاهی

بشاخ گل سحر بلبل همی گفت   که ای گل بی وفائی بی وفائی

تا ز زلفت چرا بر لاله دیری   نرگس را ناز در دنباله دیری

صری روزی بشتم در نیاری   که در سر ناز چندین ساله دیری

مو دانم فلک سودانی نه سودی   نه در دل فکر بهبودی نه بودی

نخواهم جو کنار و چشمه ساران   که هر چشمم هزاران زنده رودی

نگارینا دل و جانم ته داری   همه پیدا و پنهانم ته داری

نمیدونم که این درد از که دارم   همین دونم که درمانم ته داری

غم عالم نصیب جان ما بی   بدرد ما فراغت کیمیا بی

وسه آخر بدرمان درد هر کس   دل ما بی که درمانش بلا بی

مدامم دل بر آتش دیده تر بی   اساس چشم ز خون جگر بی

ته که هرگز نسوته جانت از غیر   کجا از سوته جانانت خبر بی

همایونم سر کوهم وطن بی   سیر عالم گرم هشته جا چمن بی

نه خون دیرم نه مون دیرم نه سامان   دم مردن پره بالم کفن بی

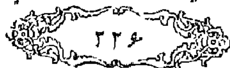
جهـان بی وفا زندان ما بی   خار غم قسمت دامان ما بی

صبر ایوب و محنت‌های یعقوب   همه گوئی نصیب جان ما بی

همه بند تنم مانند نی بی   مدامم درد هجرانت ز پی بی

مرا سوز و گدازه تا قیامت   خدا دونه قیامت تا بکی بی

چه خوش بی وصلت آهنگ منک بی   مرا وصل تو آرام دلک بی

ز هجرت ای بت شیرین چالاک   دمادم دست حسرت بر سرک بی

خرم آندل که از غم بهره‌ور بی   بآن دل وای کز غم بی خبر بی

ببازار محبت نقد رایج   کسی داره درونش سوتر بی

۲۲۸

روزم از شو شوم از روز بتر بی   بخت آشفته‌ام زیر و زبر بی

شو و روز از فراقت نالمو   چو آه بینوایان بی اثر بی

۲۲۹

خور آیین چهره‌ات افروته تر بی   بجانم تیر عشقت دوته تر بی

ز چه خال رخت ذونی سیاهه   هر آن نزدیک خور بی سوته تر بی

۲۳۰

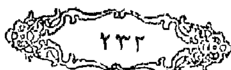
ته آهم هفت گردون پر شرر بی   اگر آوا کرم خون جگر بی

ته که از غم دلت هرگز نسوته   کجا از سوته دلها باخبر بی

۲۳۱

هزاران لاله گوین در جهان بی   همه بر مو و هن بر دل گران بی

الا لاله خوم که خوشرنگت و خوشبو   سرافراز همه الالیان بی

شوم از شام یلدا تیره‌تر بی　　　درو دلم زبو درد ابتر بی

همه دردا رسا آخر بدرمون　　　درمان درد مو خود بی اثر بی

شوی کآن نازنینم از در آئی　　　گذشته عمرم آن شو بسر آئی

همه شو دیده مو تا سحرگاه　　　بوو بر راه ته تا خود برآئی

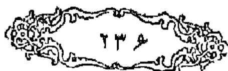
پی مرگ نکویان گل نروئی　　　وگر روئی نه رنگش بی نه بوئی

ز خودرو هیچ حاصل برنخیزه　　　بجز بدنامی و بی آبروئی

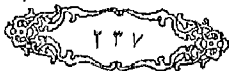
زری چون مو نه اندر بوته بی　　　نه چون مو غم بدل اندوته بی

بجز شمعم ببالین همدمی نیست　　　که یار سوته دل دل سوته بی

سر راهان نشینم تا ته آئی — در شادی بروی مو گشائی

آئه روزی بروز مو نشینی — بوینی تا چه سخته بی وفائی

ز شور انگیزی چرخ فلک بی — که دایم دیده مو پر نمک بی

دمادم دود آهم بر سما بی — بپایی اشک چشمم بر سمک بی

ندانم دل برآذر دیده تر بی — جام چشمم پر از خون جگر بی

ز بویت زندگی یابم پس از مرگ — اگر بر سر خاکم گذر بی

نگارا در قصد آزارم چرائی — گلم گر نیستی خارم چرائی

ته که باری ز دوشم بر نداری — میان بار سربارم چرائی

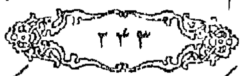
بدریای غمت دل غوطه ور بی   مرا داغ فراغت بر جگر بی
بچشمم قطره های اشک خونین   تو گوئی لاله باغ نظر بی

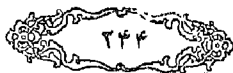
دلی نازک بسان شیشه ام بی   اگر آهی کشم اندیشه ام بی
سرشکم گر بو خونین عجب نی   مو آن دارم که در خون ریشه ام بی

صفاهونم صفاهونم چه جا بی   که همیاری گرفتم بیوفا بی
شوم یکسر برونم تا بشیراز   که در هر منزلم صد آشنا بی

بشادی گرفتم کوره راهی   ندونستم که افتادم بچاهی
بدل گفتم رفیقی تا بمنزل   ندونستم رفیقی نیمه راهی

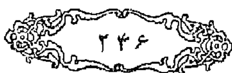
مدامم دل پر از خون جگر بی	مدامم جان حزین و دیده تر بی

نشینم بر سر راهت شو و روز	بو و روزی ترا بر مو گذر بی

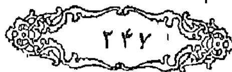
سیه بختم که بختم واژگون بی	سیه روزم که روزم تیره گون بی

شدم محنت کش کوی محبت	ز دست دل که یا رب غرق خون بی

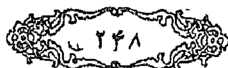
چو شو بیتو سرم بر بالش آئی	چو نی از استخوانم نالش آئی

شو هجران بجای اشکم از چشم	بمژگان شعله های آتش آئی

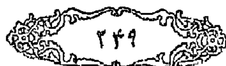
بجز این مو ندارم آرزوئی	که باشد همدم مو لاله روئی

گر درد دلم واژم بکوهان	دیگر در کوهساران گل نروئی

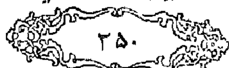
دل بی عشق را افسردن اولی　　هر که دردی نداره مردن اولی

تنی که نیست ثابت درره عشق　　ذره ذره بآتش سوتن اولی

من دل سوته را لایق نزونی　　که در دیوان عشاقت بجونی

هزاران بارم ار خونی ببوکم　　ز تو زیرا که بجشمه بنکیرونی

یتیمم حاصله که هر زه گردی　　ازین گردش که داری بر نگردی

بروی مو ببستی هر رهی را　　بدین عادت که داری کی ته مردی

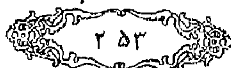
کریمی که مکانش لامکان بی　　صفا بخش تمام گلرخان بی

نگهدارنده روز و شو خلق　　بهر جنبنده روزی رسان بی

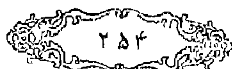
بواجی کز چه را دل بیقراری   مگر پرورده باد بهاری

چرا گردی بکوه و دشت و صحرا   بجان ته ندارم اختیاری

نه پنداری که بستان خوشترم بی   سرم بو گوی میدان خوشترم بی

چو گلخن تار و تاریکه بچشمم   گلستان بی ته زندان خوشترم بی

ز بیداد فلک یاران امان بی   امان جستن روز آخر زمان بی

اگر پاره کرم بیجه بجا بو   کروا مو آسمان پر سرگران بی

ته که نوشم نئی نیشم چرائی   ته که یارم نئی پیشم چرائی

ته که مرهم نئی ریش دلم را   نمک پاش دل ریشم چرائی

۲۵۶

موآن اسپیده بازم همدانی   لانه در کوه دارم در نهانی
ببال خود پرم کوهان بکوهان   بچنگک خود کرم نخجیر بانی

۲۵۷

قدم دایم ز بار غصه خم بی   چو مو محنت کشی در دهر کم بی
مو هرگز از غم آزادی ندیدم   دل بی طالع مو کوه غم بی

۲۵۸

عزیزا مردی از نامردنالی   فغان و ناله از بیدردنالی
حقیقت بشنو از پور فریدون   که شعله از تنور سردنالی

۲۵۹

کشم آهی که گردون با خبر شی   دل دیوانه ام دیوانه تر شی
بترس از سوز آه سوته دلان   که آه سوته دلان کارگر شی

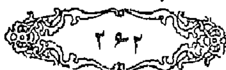
زخونی از حیا خوی دیته دیری   دو مُرگوئی بزهره آمیته دیریا

زجادوئی در آن چاه زنخدان   دل هاروت راآویته دیری

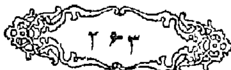
در اشکم بدامان ریته اولی   خون دلم ز چشمان ریته اولی

بکس حرفی ز جورت وانواجم   که حرف جور پنهان ریته اولی

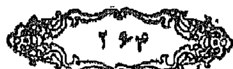
زنم از بهر یاری گیج و دیجی   شوانم آوه از چشمان بریجی

هرکه راز دلش واجه بمردم   یا ز دیوانگی بود یا ز گیجی

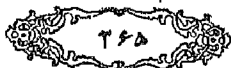
دل تو کی ز حالم با خبر بی   کجا رحمت باین خونین جگر بی

ته که خونین جگر هرگز نبودی   کی از خونین جگرها باخبر بی

شوم تاریک و روزم تیره تر بی — بخت آشفته ام زیر و زبر بی

ز مژگان خدنگش خورده ام تیر — که ناسورش بهر دم تازه تر بی

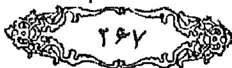
کسی که ره به بیدادم برونی — خبر بر سرو آزادم برونی

تمام خوبرویان جمع گردند — کسی که یاد خش از یادم برونی

خدایا دل ز مو بستان بزاری — نمی آید ز مو بسیار داری

نمیدونم لب لعلت بخوانم — چرا تشنه است این آبداری

اگر نامهربانم مهربان بی — چرا از دیدگانم خون روان بی

اگر دلبر بمو دلدار میشه — چرا در تن مرا نه دل نه جان بی

۲۶۸

بسوی باغ و بستان لاله وا بی	همه سو تا مثال ژاله وا بی
دگر سوی خراسان کاروان را	دا تا غم سو بسوی بنگاله وا بی

۲۶۹

بدام دلبری دل بسته لا بی	که هجرانش بلا وصلش بلا بی
در این ویرانه جز دلخون ندیدم	نه دل گوئی که دشت کربلا بی

۲۷۰

غم اندر سینهٔ مو خانه دیری	چو ویرانه که بوم آشانه دیری
فلک اندر دل مسکین مو نه	ازین غم هر چه در انبانه دیری

۲۷۱

الهی ای فلک چون مو زبون شی	دلت همچون دل مو غرق خون شی
اگر یکلحظه ام بی غم ببینی	یقین دونم کزین غم سرنگون شی

بهاران گالوند و دامان موشانی   دامان از هر دو عالم درفشانی

اشکات خونین پا چشم از راه افتد   تا که دلبر بپایش برفشانی

دنیا خوان بی و مردم میهمان بی   امروز لاله بی و فردا خزان بی

سیه چالی کنن نامش نهن گور   بمو واجن که اینت خانمان بی

مو هر شام و سحر گریم بکوئی   که جاری گردد از هر گوشه جوئی

موی بیچاره اندر باغ وصلت   هر آنچه لاله کارم خار روئی

ز دل بیرون نهیم ناله نائی   ز مژگان تر مو ژاله نائی

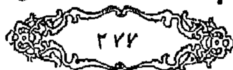
شبی نایه که مو خوابت بوینم   ببخت مو بچشم لاله نائی

۲۷۶

شوی نایدکز اشکم دیده تر نی　　　روزی نایه که خونینم جگر نی

شو و روجم ز تو د با ناله و سوزم　　　تو خوش خفته ز حالم هوت خبر نی

۲۷۷

سحرگاهان که بلبل بر گل آئی　　　اشک چشم بدامان گل گل آئی

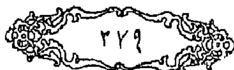
روم در پای گل فغان کرم سر　　　که هر سوته دلی در غلغل آئی

۲۷۸

مهر اسه مال دنیا سوتنی بی　　　نظر از مال دنیا دوتنی بی

غم دود و دیکه که داری در دل امروز　　　برای روز حشر اندوتنی بی

۲۷۹

بدنیا هیچکس کی ماندنی بی　　　که دامان بر جهان افشاندنی بی

نهی لا تقنطوا خوانی عزیزم　　　مگر یا ویلتا ناخواندنی بی

۲۸۰

دل سوز آتش غم سوتنی بی بجانم سوز عشق افروتنی بی
گره ناکرده رشته در کفنها بشاهان و گدایان وتنی بی

۲۸۱

هر که دردی نداره مرده اولی دل بی درد عشق افسرده اولی
سحر بلبل زنه آوا بگلبن که هر که عشق نداره مرده اولی

۲۸۲

دل از دست غمت زیر و زبر بی دو چشمانم پر از خون جگر بی
هر آن یار عزیزش نازور بی دلش پر غصه جانش پر شرر بی

۲۸۳

چه واجم هرچه واجم واته شانی سخن از پیش و از کم واته شانی
بدریا مو شدم گوهر برآرم هر آن گوهر که دیدم واته شانی

۲۸۴

شو تا رست بونیم خواهش ازلی　　شده کون و مکان از خلقت حقی

حقیقت بشنو از طاهر که گردش　　بیک کن خلقت کون و مکان طی

۲۸۵

ز مشک چین سیه‌تر سنبلت بی　　هزاران دل بقید کاکلت بی

نباشد ناله‌ام را در دلت راه　　ز خارا سخت‌تر گویا دلت بی

۲۸۶

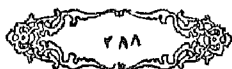
زمان لاله‌زاران هفته بی　　که فصل نوبهاران هفته بی

غنیمت دان وصال یار جانی　　که وصل روی یاران هفته بی

۸۷

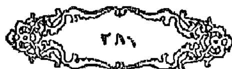
واته هر کس که قربش بیشتر بی　　دلش از دوری ته دریشتر بی

اگر یکبار مژگان ته وینم　　بجانم صد هزاران نیشتر بی

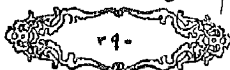
بمیرم تا ته چشم تر نه وینی   ستم اژ آه پرآذر نه وینی

چنان اژ آتش عشقت بسوجم   که اژ مو رنگ خاکستر نوینی

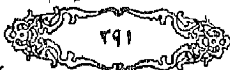
دلم بلبل صفت حیران گل بی   درونم چون درخت پی مجل بی

خونابه بار دیرم ارغوان وار   درخت نخله بارش خون دل بی

مو احوالم خرابه گر ته جوئی   جگر بندم کبابه گر ته جوئی

ته که رفتی و یار نو گرفتی   قیامت هم حسابه گر ته جوئی

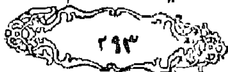
خیالت میکرم مو گاه بیگاهی   مصیبت بو اگر مو را نخواهی

ته که کردی مو را آلوده در خون   قیامت شید رنگت بالای سیاهی

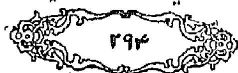
نگار تازه خیز موکجائی   بچشمان سرمه ریز موکجائی

نفس بر سینه طاهر رسیده   دم مُردن عزیز موکجائی

ز خور این چهره ات افروته تر بی   تیر عشقت بجانم روته تر بی

مرا اختر بود خال سیاهت   ز مو یارا که اختر سوته تر بی

مرا دیوانه و شیدا نه دیری   مرا سرگشته و رسوا نه دیری

نمیدونم دلم دارد کجا جای   همی دونم که دروی جا ته دیری

ز دست چرخ گردون داد دیرم   هزاران ناله و فریاد دیرم

نشسته دستانم با خس و خار   چگونه خاطر خود شاد دیرم

غزل

الا تا زار چون تو دلبرستم ... سراپا همچو سوته مجمرستم

مو آن سوته دل آتش فزایم ... که دوزخ جزوی از خاکسترستم

نه خور نه خواب دیرم بی ته گونی ... که در تن هر سر مو خنجرستم

جدا از تو بهشت خلد و حور و طوبی ... اگر خورسند گردم کافرستم

نبی ار افسر شاهیم قیصری ... که این ژولیده مو به ز افسرستم

ز بالینم همه الماس رونی ... همه خار و خسک در بسترستم

چو شمعم گر سر اندازند صد بار ... فروزنده تر و سوزان ترستم

نه کار آخرت کردم نه دنیا ... گلی بی سایه نخل بی برستم

رخ تو آفتاب و مو ز حرمان ... گلی پژمرده تن نیلوفرستم

سمندر روش میان آتش عشق ... گلی پرکنده مرغ بی پرستم

مویم آن بار در نخل محبت ... که حسرت سایه و زحمت برستم

نبیگیرد کسم شهر گر بخیزی | درین کشور ز هر کم کمتر ستم
بیک ناله بسوجم هر دو عالم | که از سوز جگر خنیاگر ستم
درین دیرم چنان مهموم و مغموم | تو پنداری چو مرغ در آذر ستم
ز دوران کهترم مو کهتروام ست | که روز از روز دیگر بدتر ستم
درین دنیا بستیم بی کس گی | چو طفل بی پدر بی مادر ستم
بسان کافرم در مومنستان | بسان مومن اندر کافر ستم
بملک عشق روح بی نشانم | بشهر دل کلی صورت بر ستم
اگر روزی دو صد بارت بوسم | بجان مشتاق بار دیگر ستم
زبان پهلوی را اوستادم | کتاب عاشقی را مسطر ستم

خدایا عشق طاهر بی نشان شی
که از عشق بتان بی پا سر ستم

و منه - غزل

مو آن سوته دل بی پا سرستم　　که دل سوته ز عشق دلبرستم

بدل از لاله رویان داغ دیرم　　همه اندر رگ جان نشترستم

رخش تا کرده در دل جلوه از مهر　　بخوبی آفتاب خاورستم

مو آن نخجیر وحشی تیر خورده　　که در دام زمانه مضطرستم

بجز حسرت اگر در دل گزینم　　بمعنا و دولت کافرستم

درین آماجگه دنیای فانی　　گلی اشکسته تیر بی پرستم

همه سوجم همه سوجم همه سوج　　بگرمی چون فروزان آذرستم

منم طاهر که در خونابه نوشی
محمد را کمینه چاکرستم

وله ایضا

دلا در عشق تو صد دفترستم　　که صد دفتر ز کونین ازبرستم

منم آن بلبل گل ناشکفته　　که آذر در ته خاکسترستم

دلم سوجه ز غصه ور بریجه — جفای دوست را خواهانترستم
موآن عودم میان آتشستان — که این نه آسمانها مجمرستم
شد از نیل غم و ماتم دلم خون — بچهره خوشتر از نیلوفرستم
درین آلاله درگوشش چه گلخن — بداغ دل چو سوزان اخگرستم
نه زورستم که با دشمن ستیزم — نه بهر دوستان سیم و زرستم
ز دوران گرچه پرلی جام عیشستم — ولی بی دوست خونین ساغرستم
چرم دایم درین مرز و درین گشت — که مرغ خوگر باغ و برستم

منم طاهر که از عشق نکویان
دلی لبریز خون اندر برستم

ایضاً له

موآن مسکین مذرو لی پرستم — موآن سوزنده شمع بی پرستم
همه در آشیان در بزم نشیمن — درین ویرانه مرغ بی پرستم

بدین مردانگی هستم چنان خوار — تو پنداری که بر سر معجر بستم

دلا نامرد و آسایش نبینی — که مو تا جان ندادوم وانرستم

دل از آلاله رویان سوته دیرم — از اینان وورگ جان بشستم

مو از روز ازل طاهر زادم

از آن رو نام باباطاهر استم

فرهنگ لغات و مصطلحات

لغت	معنی	لغت	معنی	لغت	معنی
اشتار	شتاب	بوه	بود	دونم	دانم
اشمرشت	شمرد	تاو	تاب	دونی	دانی
اشمره	شمار	ته	تو	رسه	رسد
افروته	افروخته	تو	تب	روژ	روز
آهته	آمیخته	چرایه	چرا است	رته	ریخته
اهروته	اندوخته	چرا	چرا	ریژه	ریزد
اوسا	آن	چشمونا	چشمان	زوان	زبان
آوته	آویخته	چنون	چنان	زلفون	زلفان
ابمون	امان	خوبا	خوبان	سایه	سایه است
ابه	است	خوره	خورد	سهرن	سخن
ماراموم	مادرم	خون	خوان	سو	سوی
براسا	برانند	خوبار	خواب	سوته	سوخته
استوسا	بسان	خوین	خوانند	سوژره	سوزد
بسارشم	بسازم	خونا	خوانان	سیاهه	سیاه است
بسه	بس است	دریول	درمان	شو	شب
نشم مشوم	بروم	دلربایه	دلرباست	شون	شان - ضمیر مفعولی
نشم - نشویم	برویم	دلون	دلان	شهرونشهره	شهر بشهر
ملاسه	ملایمت	دیر	دار - درخت	ئی	این یعنی
وشنه	گشنه	دیر	دور	قفایه	قفا است
بوره	بیا	دیرم	دارم	کایم	که آیم
بوشم	باشم	دیرن	دارند	کت	که ترا
بی	بود	دیری	دوری	کجایه	کجا است

لغت	معنی	لغت	معنی	لغت	معنی
کرن	کنند	مسلمون	مسلمان	نه	نیست
کرم	کنیم	مکه	مکن	بیس	هنوز
کشنه	کشته	مورون	موران	نوسه	نامه
کشیمول	کشی ما را	مون	مان	واته	بانو
کم	که مرا	میکره	میکند	واکه	باکه
کوهسارون	کوهساران	نالونم	نالم	وانوازم	وانوازم
کیان - کی‌ها - جمع		نبوه	نبود	ورثیم	برزیم
گذاره	گذارد	نروبو	نرو بر	وربته - بر - این است	
گرده	گرود	نشوجه	نشود	وربی	سری
سرگردون	سرگردان	نش	نه آنرا	وری	برای کسی
کلغدارون	کلغداران	نشمرته	نشمرده	ویژه	ویج است
کشاده	کشاید	نشمن	نشمند	ولیشه	جنبش است
گوره	گیره	نشی با	نمیشود	ووتم	رمتم
گنج	گنج	نمازن	نمازند	وظیفم	سهم
لشکر	مجموعه سپاه	نموبن	نمایند		
مارون	ماران	نی نبو	نمی باشد		
مبتلا یه	مبتلا است	نهاله	نهالد		

خاتمه

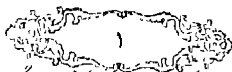
علاوه بر دیوان باباطاهر که ما را بدست افتاد از جنگها و کتابهای مختلفه بیست
دوبیتی دیگر جمع آوری شده و در خاتمه طبع میگردد

تمام این دوبیتی ها بالطریق حتم نمیتوانیم از باباطاهر بدانیم ولی از اغلب آنها
رایحه مشکین اشعار طاهر که نافه بی آهوی خونین دل وست استشمام میگردد

اگر برخی یا اغلب این دوبیتی ها و هم دوبیتی های دیگر با سبک و زبان طاهر
مباینت دارد علت همانا تصرفات بیجای نویسندگان است که کلمات را [illegible] زبان
بزبان فارسی معمول مطابق سلیقه خود عوض کرده و کلیه ابیات را از صورت
اولیه مسخ کرده اند و هرگاه این خیانت از نویسندگان سرزده بود مسلّم بیتها
باسلوب دیگر خوانده میشد و ابداً کلمه (دارم) بجای (دیرم) و (تو) بعوض (ته)
و (ما) بجای (مو) و (نامه) بمکان (نومه) و (بیابان) بعوض (بیابون)
در تمام دیوان یافت نمیشد.

ما نتوانستیم بهمراهی کسانیکه با لهجه لری باباطاهر آشنا هستند
اینگونه تصرفات را از اشعار دور سازیم و تا درجه مقدور ابیات را تصحیح
کنیم ولی چون اینگونه تصحیح دور از قاعده و ممکن است باعث یک سقط و
تحریف و خیانتی دیگر گردد لذا احتراز ورزیده و در تصحیح و مقابله با آنچه در
نسخ مختلفه دیده شد قناعت کردیم .

اغلب این دوبیتی ها از بس مغلوط و مصحف است بکلی از معنی دور افتاده
و مقصود و مفهوم نمیشود لذا از قارئین و ادبای دور و نزدیک خواهش میکنیم
که هرگاه از روی نسخ کهنه و جنگ های خود موفق بتصحیح یک یا چند دوبیتی
گردیدند یا آنکه علاوه بر آنچه طبع شده شعری از باباطاهر بدست آورده اند برای
طبع و نشر و استفاده عموم بکانون معرفت - تهران اول خیابان لاله زار
تلفن ۳۲۴۳۷ ارسال دارند

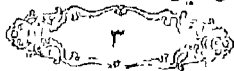
نمیدونم دلم دیوونه کیست کجا میگردد و در خونه کیست

نمیدونم دل سرگشته مو اسیر نرگس مستونه کیست

اگر زرین کلاهی عاقبت هیچ بتخت ار پادشاهی عاقبت هیچ

گرت ملک سلیمان در نگین است در آخر خاک راهی عاقبت هیچ

چو آن شاهم که بارش خورده باشند چو آن ویرون که گنجش برده باشند

برون پیری همی نالم در این دشت که رودان جوانش مرده باشند

خور از خورشید رویت شرم داره مه نو از ابرویت آزرم داره

بشهر و کوه و صحرا هر که وینم زبان از دل بوصفت گرم داره

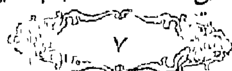
پسندی خوار و زارم تا کی و چند　　پریشون روزگارم تا کی و چند

ز دو چشمم باری ار باری نگیری　　کری سربار بارم تا کی و چند

نهالی کآن سر از باغی بر آرد　　بهارش هر کسی دستی در آرد

بباید کندنش از بیخ و از بن　　اگر بر جای میوه گوهر آرد

یکی درد و یکی درمون پسندد　　یکی وصل و یکی هجرون پسندد

مو از درمون و درد و وصل و هجرون　　پسندم آنچه را جانون پسندد

دلا خوبان دل خونین پسندند　　دلا خون شو که خوبان این پسندند

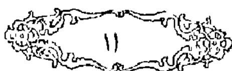
متاع کفر و دین بی مشتری نیست　　گروهی اون گروهی این پسندند

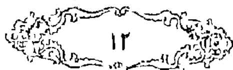
دو چشمم درد درمون تو چیناد　　　نو اوردی بچشمونت نشیناد
شنیدم رفتی و یاری گرفتی　　　اگر گونم کشنو چشمم نو نیاد

اگر شیری اگر ببری اگر گور　　　سرانجامت بود جا در ته گور
تنت در گور گردد سفره گستر　　　بگردش موش و مار و عقرب و مور

جدا از رویت ایمان دلفروز　　　نه روز از شو شناسم نه شو از روز
وصالت گر مرا گردد میسر　　　بود هر روز من چون عید نوروز

دلا اصلا نترسی از ره دور　　　دلا اصلا نترسی از ته گور
دلا اصلا نمیترسی که روزی　　　شوی بنگاه مار و لانهٔ مور

۱۳

بروی ماهت ای ماه دوهفتا   بسرو قدت ای زیبا ورقا
بجز عشقت خیالی در دلم نی   به دنیای نوشته تا بروکا

۱۴

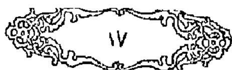
بگورستان گذر کردم کم و بیش   بدیدم حال دولتمند و درویش
نه درویشی بجا کی بی کفن نا   نه دولتمند برد از یک کفن بیش

۱۵

فلک نه همسری داره نه همتا   بجز تزویری کسی احسان نکفته اف
همیشه پیشه و کارش همینه   چراغ دودمانی را کنه پف

۱۶

در ا ... تا سوته در سون چه تا کل   هر امرکه ناموته گریون چه حال
بسوته اصم گلی آلاله بی پشم   هر موته کان یار دن چه حال

حرامم بی ته بو آلاله و گل   حرامم بی ته بو آواز.. بلبل
حرامم بی اگر بی ته نشینم   کشم در پای گلبن ساغر مل

بخنجر گر درآرن دیده گونم   بآتش گر بسوزن استخونم
اگر برنا خنونم سنی بکوبن   نگیرم دل ز یار مهربونم

من اون مسکین بی قدر و برستم   من اون سوزنده شمع بی سرستم
نه کار آخرت نه کار دنیا   من اون خشکیده نخل بی برستم

بیا تا دست ازین عالم بداریم   بیا تا پای دل از گل براریم
بیا تا بردباری پیشه سازیم   بیا تا تخم نیکوئی بکاریم

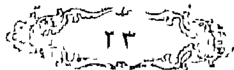
مو آن رندم که عصیان پیشه دیرم   بدستی جام و دستی شیشه دیرم

اگر تو بیگناهی رو ملک شو   مو از حوا و آدم پیشه دیرم

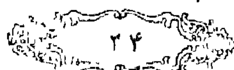
دلا از دست تنهائی بجونم   ز آه و ناله خود در فغونم

شوان تار از درد جدائی   کرو فریاد مغز استخونم

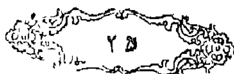
مو آن محنت کش حسرت نصیبم   که در هر ملک دهر بومی غریبم

نه بوروری که آئی بر سر من

بسر شوق سر کوی ته دیرم   بدل مهر مه روی ته دیرم

بت من کعبه من قبله من   ته ئی هر سو نظر سوی ته دیرم

بسر غیر تو سودائی ندیرم   بدل جز تو تمنائی نه دیرم
خدا دونه که در بازار عشقت   بجز جون هیچ کالائی نه دیرم

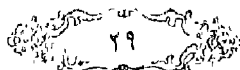
غم عشق تو مادرزاد دیرم   نه از آموزش استاد دیرم
خوشم با آنکه از مهر غمت ته   خراب آباد دل آباد دیرم

بعمر خویشتن تا یاد دیرم   ز هجرت ناله و فریاد دیرم
ندارم خاطر شادی بخاطر   همیشه خاطر ناشاد دیرم

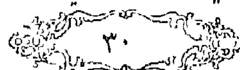
بغیر از دلبر یاری نه دیرم   با غیاری سر و کاری ندیرم
بدکان تو آن کاسد متاعم   که اصلا روی بازاری ندیرم

۲۹

بوره وای روی ته باغ و بهارم　　خیالت مونس شبهای تارم

خدا دونه که در دنیای فانی　　بغیر عشق ته کاری ندارم

۳۰

ز بخت بد هزار اندیشه دیرم　　اکلیشه ز هر غم در شیشه دیرم

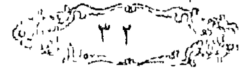
ز ناسازی بخت و گردش چرخ　　فغان و آه و زاری پیشه دیرم

۳۱

ز عشقت آتشی در بوته دیرم　　در اون آتش دل و جون سوته دیرم

سگت گر پا نهد بر چشم ایدست　　بمژگون خاک راهش رو ته دیرم

۳۲

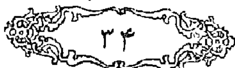
بوره بوره که دیدارت و بینم　　گل و سنبل ز دیدارت [illegible]

همین شو نم ندی سالون ماهون　　که در روزی دمی با [illegible] نشینم

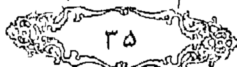
الهی آتش عشقم بجان زن ‌‌‌‌‌‌ شرر زان شعله ام بر استخوان زن

چو شمعم بر فروز از آتش عشق ‌‌‌‌‌‌ بر آن آتش دلم پروانه سان زن

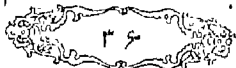
بی ته گلشن بچشمم گلخن آیو ‌‌‌‌‌‌ داته گلخن بچشمم گلشن آیو

گلم ته گلبنم ته گلشنم ته ‌‌‌‌‌‌ که باته مرده را جان برتن آیو

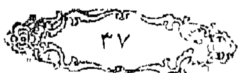
بدل چون یادم از بوم و بر آیو ‌‌‌‌‌‌ سرشکم بنجو از چشم تر آیو

ز آن ترسم من برگشته دوران ‌‌‌‌‌‌ که عمرم در غریبی بر سر آیو.

خوش آن ساعت که یار از در درآیو ‌‌‌‌‌‌ شو هجران و روز غم سر آیو

ز دل بیرون کنم جانرا بصد شوق ‌‌‌‌‌‌ همین واجم که جایش دلبر آیو

بی ته هر گه سرم بر بالش آیو　　　اخستانم چو نی در نالش آیو

ز هجرانت بجای اشکم از چشم　　　ز مژگون شعله های آتش آیو

امان از اختر شوریده مو　　　فغان از بخت برگردیده مو

فلک از کینه ورزی کی گذاره　　　دره خون از دل غمدیده مو

عزیزون موسم جوش بهاره　　　چمن پر سبزه صحرا لاله زاره

دراین موسم دمی فرصت غنیمت　　　که دنیای دنی بی اعتباره

غمم بیحد و دردم بی شماره　　　فغان کاین چاره و درمون نداره

خداوندا ندونه تا صبح مو　　　که فریاد دلم بی اختیاره

تنم سرگشته ام سامون نداره دل خون گشته ام درمون نداره
بکافر مذهبی دل بسته دیرم که در هیچ مذهبی ایمون نداره

الهی سوز عشقم بیشتر که دل ریشم ز دردش ریشتر که
از این غم کردمی فارغ نشینم بجانم صد هزاران نیشتر که

نرم بالین نهم بستر نداره بجز شور غمت در سر نداره
نهد دور از ته هر کس سر ببالین الهی سر ز بالین برنداره

ته هر سوته دلیا ناله آیه ز رخسار مو و خون لاله آیه
نسوته دل چه ذونه حال سوته

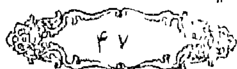
زبس مهر رخت عالم فروزه | جهان را دل بمهرت سینه سوزه

فلک را شیوه دایم اینچنین بود | که هر جا چشم امیدی بدوزه

غم عشقت ز گنج رایگان به | وصال نه ز عمر جاودان به

کفی از خاک کویت در حقیقت | خدا ذونه که از کون و مکان به

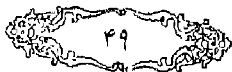
صدای چیاوشان مژده آیه | بگوش آوازه آیه

رفیقون میرون نوبت بنوبت | وای آنروز که نوبت برته آیه

چه خوش بی مهربانی هردو سر بی | که یکسر مهربانی درد سر بی

اگر مجنون دل شوریده داشت | دل لیلی از آن شوریده تر بی

ز دست عشق هر شو حالم این بی   سرم بر خشت و بالینم زمین بی

خوشم این بی که موته دوست دیرم   هر آن ته دوست داره حالش این بی

اگر جایت بچرخ چارمین بی   بدست گرگ مرگ اندر کمین بی

وگر صد سال در دنیا بمونی   در آخر منزلت زیر زمین بی

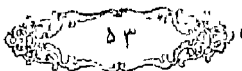
بگورستان گذر کردم صباحی   شنیدم ناله و افغان و آهی

شنیدم کله با خاک میگفت   که دنیا نیارزد بکاهی

هر آن کس مال و جاهش بیشتر بی   دلش از درد دنیا ریشتر بی

اگر بر سر نهد چون خسروان تاج   بشیرین جانش آخر نیشتر بی

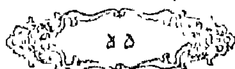
عزیزون از غم و درد جدایی — بچشمونم نمانده روشنایی

گرفتارم بدام غربت درد — نه یار و همدمی نه آشنایی

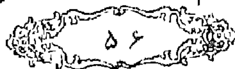
دل شاد از دل زارش خبر نی — سلامت روز بیمارش خبر نی

نه تقصیر است این رسم قدیمه — که آزاد از گرفتارش خبر نی

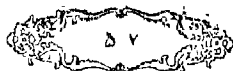
نصیب کس نبی درد دل مو — که بسیار و غم بی حاصل مو

کسی بو از غم و دردم خبردار — که داره مشکلی چون مشکل مو

بلا گردش بکام دلبرم بی — سخنهای خوشش تاج سرم بی

اگر شاهم ببخشد ملک شیراز — همان بهتر که دلبر در برم بی

ز دل مهر رخ تو رفتنی نی   غم عشقت بهر کس گفتنی نی

ولیکن سوزش مهر و محبت   میان مردمون نهفتنی نی

ته که خورشید اوج دلربائی   چنین بی رحم و سنگین دل چرائی

با دل آن همه مهر و محبت   بآخر راه و رسم بیوفائی

نه بو روزم بغیر بیقراری   شوون بیداری و افغان و زاری

بمن سوزه دل هر دور و نزدیک   ته از سنگین دلی پروا نداری

